

„Spravedlnost je lidská záležitost. Nepotřebuji žádného boha, aby mne o ní poučoval.“

(Jean Paul Sartre)

Citát, jenž má jistě schopnost vzbudit mnohé diskuze nejen mezi věřícími, ale i v ateistických komunitách. Jeho pochopení ale nemusí být vždy až tak snadné, jak se na první pohled může zdát. Ještě těžší je ale určení jeho pravdivostní hodnoty, o které se v následující eseji pokusím.

Nejdříve bych chtěl upozornit, jak daný citát chápu já. Z vlastní zkušenosti vím, že se citáty dají často pochopit více způsoby a připouštějí vícero interpretací a tudíž vícero aspektů, o kterých by se dalo diskutovat. Dle mého názoru se autor snažil říct, že spravedlnost je věc (společenská úmluva), která vzešla ze svobodného myšlení lidí, bez zásahu či podnětu od jakékoliv vyšší moci.

Dále bychom si měli uvědomit, že samotná spravedlnost, jakožto první slovo citátu, je často definována různě. Například Aristoteles ji považoval za jednu ze základních ctností, dokonce za tu nejdůležitější, někdy také definovanou jako „dobro pro druhé“. V díle Etika Nikomachova ji pak definoval jako střed mezi křivděním a trpěním křivdy, „protože působit křivdu znamená mít příliš mnoho a utrpět křivdu znamená mít příliš málo“ (Aristoteles, Etika Nikomachova). Člověk ji pak podle něho vyjadřuje svými činy, které jsou výsledkem rozhodování o rozdělení dobrých a špatných věcí mezi sebe a druhé.

Dle mého názoru, výše uvedená definice spíše nahrává ve prospěch citátu. O spravedlnosti totiž v definici rozhoduje člověk a ne bůh. Navíc dobro vykonané pro druhé vycházející z vlastní iniciativy je podle mne úctyhodnější než vykonané z důvodu vnějšího podnětu (ať už z donucení, či že by si to bůh přál).

Myslím, že nebudu přehánět, když si dovolím tvrdit, že dodržování spravedlnosti (práv) je jedním ze základních pilířů moderní společnosti a že díky ní se dá udržet veřejný pořádek. Jenže podle mnohých filosofů studujících teorii práva, je právě veřejný pořádek založen na mravním řádu, a mravní řád pochází z náboženství. A pokud mravní řád pochází z náboženství, které se zaobírá bohem, musí tedy samotná spravedlnost ve své podstatě býti daným bohem ovlivněna. Svatý Augustýn například o spravedlnosti řekl: „Spravedlnost je uspořádání duše podle ctnosti, z něhož vyplývá, že nejsme ničimi služebníky, leč služebníky Boha samého.“ – což by citát vyvracelo.

Co by to pak ale znamenalo pro lidi, kteří v boha nevěří a v životě žádnou náboženskou knihu nečetli? Znamená to, že jsou nespravedliví? Znáám spoustu ateistů, které považuji za mnohem spravedlivější než většinu věřících. Kde ale svůj smysl pro spravedlnost vzali?

Jedna teorie tvrdí, že ať už nevěřící, tak byli stejně vychováni ve společnosti, která je ovlivnila svým mravním řádem, který například u nás vychází z křesťanských tradic a zvyklostí. Tudíž jejich smysl pro spravedlnost je ovlivněn bohem. Existují ovšem i místa, kde kultura vychází z učení, kde

bůh nehraje roli. Například některé směry buddhismu v boha nevěří. Jejich komunita je velmi stará, neovlivněna bohem, ale nezdá se mi jakkoliv nespravedlivá.

Čím víc nad tím přemýšlím a zkoumám různé názory a teorie od různých lidí, sílí ve mně pocit, že odpověď na otázku, zda je bůh odpovědný za spravedlnost nebo je to čistě lidská záležitost, je totožná s odpovědí na otázku, zda bůh existuje či ne. Tudíž je to otázka víry.

Vzmeme třeba výše uvedenou teorii, že mravní řád je položen na základech náboženství. Pokud uvěříme v boha, pak je to jednoduché a spravedlnost má základy v Písmu (např. Desatero či pasáž: „Jak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy jednejte s nimi; v tom je celý Zákon, i Proroci.“ (Mt 7:12) atd.) Pokud ale v boha neuvěříme, dostaneme se zdánlivě do situace, kdy bůh sice neexistuje, ale stejně nás ovlivnil, protože jiní v něj uvěřili. Pokud ale tuto úvahu posuneme ještě dál, tak to co nás ovlivnilo, nebyl bůh, ale lidé, kteří si boha vytvořili.

Na závěr bych tedy chtěl říct, že mně samotnému připadá tato teorie (mravní řád je položen na základech náboženství) ze všech nejpravděpodobnější. Tudíž si myslím, že spravedlnost, alespoň v našich končinách, bůh ovlivnil a tudíž, že citát není úplně pravdivý. Nicméně ne jako všemocná bytost, ale jen jako abstraktní objekt společného zájmu, který si vytvořili lidé, aby formulovali svoje myšlenky.

Počet znaků: 4492

Další zdroje: Aristoteles – Etika Nikomachova

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Spravedlnost>

Augustin- O obci Boží

Bible